

ІНФОРМАЦІЙНО–КОНСУЛЬТАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РИНКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ РЕГІОНУ

О.В.Захарченко, асистент

Одеський національний політехнічний університет

У статті узагальнюється досвід інформаційно-консультаційного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників, наголошується на необхідності використання наукового потенціалу вищих навчальних закладів, наукових установ, громадських організацій.

В статье обобщается опыт информационно-консультационного обеспечения сельскохозяйственных товаропроизводителей, делается упор на необходимость использования научного потенциала высших учебных заведений, научных и общественных организаций.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Важливість інформаційно-консультаційного забезпечення ринкової діяльності сільськогосподарських підприємств зумовлена, по-перше, необхідністю своєчасного прийняття виважених управлінських рішень аграрними суб'єктами, що реально за умови достовірної інформації щодо існуючих ринкових процесів, які узагальнювати та адекватно віддзеркалювати можуть тільки висококваліфіковані фахівці. По-друге, інноваційна модель розвитку сільськогосподарських підприємств вимагає постійного оновлення виробництва, здійснення якого відбувається на базі світових стандартів. Такий процес потребує формування структур, що через консультації задовольнятимуть відповідні потреби аграрних формувань. По-третє, подальший поділ праці в сільському господарстві структурує та організаційно обособлює інфраструктурні ринкові ланки, що спеціалізуються на інформаційно-консультаційних послугах з технічних, технологічних, маркетингових, організаційних, економічних та інших питань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові напрацювання щодо інформаційно-консультаційного забезпечення підприємств

мають такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як Бородіна О.М., Добренькова О.Г., Єсіпов В., Коростильов В.О., Кошелев В. М., Кропивко М. Ф., Маковецький В.В., Решетняк Т.І. та інші. Проте ці дослідження носять загальнотеоретичний або мають фрагментарний характер стосовно конкретних ринкових ситуацій господарського комплексу і не враховують особливостей сучасного етапу розвитку аграрного сектора економіки.

Метою статті є підвищення результативності інформаційно-консультаційної діяльності в аграрному секторі економіки та інтенсифікація розвитку цієї діяльності в умовах побудови інформаційного суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виходячи зі світового досвіду, інформаційно-консультаційна діяльність призначена сприяти людям і суспільству в вирішенні нагальних соціально-економічних проблем.

За часів планової економіки в бувших великих сільськогосподарських підприємствах спеціалісти мали відповідну базову підготовку і досвід роботи, організовували виробництво в своїй сфері діяльності, отримували інформацію про досягнення НТП та впроваджували їх у виробництво. Професійна діяльність спеціалістів підтримувалась системою підвищення кваліфікації і перепідготовки кадрів з п'ятирічним циклом навчання, системою планового впровадження нової техніки з відповідним матеріально-фінансовим та кадровим забезпеченням, що гарантувалися державою. В силу ряду об'єктивних та суб'єктивних причин ця система була зруйнована і її місце повинна зайняти нова інформаційно-консультаційна система ринкового типу, яка розвивається на базі дорадчої діяльності і сприяє доведенню накопичених наукових знань до конкретних товаровиробників, надає їм допомогу в освоєнні досягнень науково-технічного прогресу. На теперішньому етапі головна роль сільськогосподарської консультаційної служби полягає в підвищенні конкурентоспроможності вітчизняних сільськогосподарських виробників різних форм власності та господарювання, які функціонують як на внутрішньому, так і світовому ринках.

Маркетингова і науково-технічна інформація в системі агро-

промислового виробництва перетворюється в стратегічний виробничий ресурс, який значно впливає на ефективність виробництва. В зв'язку з цим інформаційно-консультаційне і наукове обслуговування сільськогосподарського виробництва повинно зайняти провідне місце в інфраструктурі АПК.

Процесним консультуванням підприємств в аграрному секторі економіки країни займається мережа установ з впровадження досягнень науково-технічного прогресу і поширення передового досвіду. Вона представлена науково-дослідними інститутами, інноваційними підрозділами і дослідними господарствами майже 50 науково-дослідних інститутів аграрного профілю УААН і НАН України, 20-ю галузевими проектно-технологічними інститутами Міністерства аграрної політики, інших відомств сфери АПК, районними і обласними управліннями сільського господарства і продовольства. Науково-дослідні заклади, зокрема аграрні університети, мають потужний науково-технічний та кадровий потенціал для організації якісного консультування. Освоївши методи інноваційного маркетингу та наладивши тісне співробітництво з сільськогосподарськими підприємствами і об'єднаннями з виробництва засобів виробництва, такі установи значною мірою посилюватимуть в конкурентному змаганні з іноземними компаніями вітчизняних виробників не тільки на зовнішньому, але й на внутрішньому ринках щодо здійснення агротехнологій і агротехнічних послуг.

Вже нині для покращення маркетингової діяльності і консультаційного обслуговування агропромислового виробництва на базі і в складі науково-дослідних установ і обласних сільськогосподарських станцій створено регіональні центри наукового забезпечення. Вони наладили роботу з технологічного консультування переважно для великих і середніх сільськогосподарських підприємств, використовуючи потужну дослідно-експериментальну базу.

Досить успішно на ринку агроконсалтингових послуг можуть працювати інформаційно-консультаційні підрозділи аграрних університетів особливо тоді, коли їх дорадча діяльність об'єднується з діяльністю з підвищення кваліфікації або науковою роботою кафедр і лабораторій.

Розвиток Extension-діяльності (розширення діяльності) аграр-

них університетів стримується великою навантаженістю викладацького складу навчальним процесом. Повною мірою розв'язати дану проблему покликано поєднання Extension-діяльності заочної (кореспондентської, дистанційної) форми освіти з організацією підвищення кваліфікації спеціалістів та керівників сільськогосподарських підприємств і жителів сільської місцевості безпосередньо в місцях їх проживання і діяльності.

Незалежна наукова експертиза ведеться галузевими дослідними лабораторіями і станціями. Розповсюдженням науково-технічної інформації займається мережа регіональних центрів Інституту науково-технічної і економічної інформації та сільськогосподарських бібліотек. Останні через недостатнє фінансування мають суттєві проблеми з оновлення спеціальної літератури економічного, техніко-технологічного, маркетингового планів.

Займаються консультаційною діяльністю і громадські професійні об'єднання сільгоспвиробників. Так, асоціацією фермерів і землевласників України започатковано мережа консультаційних пунктів "Зелена сітка". Створено Національну асоціацію сільськогосподарських дорадчих служб України, яка сприяє становленню розвитку системи інформаційно-консультаційної діяльності. Діє учбово-координаційний центр сільськогосподарських дорадчих служб. Таким чином, в сільському господарстві України поступово формується система поширення наукової сільськогосподарської інформації, побудованої на конкурентних основах.

В Одеській області реалізують свої програми DFID, TACIS, USADITA та інші міжнародні організації. Одним з виконавців Програми є "Консалтагро", діяльність якого направлена на розширення доступу сільського населення до інформації шляхом надання консультаційних послуг в районах Одеської області. З цією метою були організовані районні офіси консультаційних служб і сформований штат консультантів.

В кінці 2002 року на базі "Консалтагро" і суспільної організації "Центр розвитку і правової підтримки села" була створена Одеська сільська консультаційна служба (ОСКС), місією якої є стабільне інформаційно-консультаційне забезпечення сільського населення.

Партнерами ОСКС виступають міжнародні донорські організації, державні і місцеві органи влади, установи і організації, діяльність яких направлена на реалізацію державних і регіональних програм.

Клієнтами ОСКС є: власники особистого селянського господарства (ОСГ), селянські (фермерські) господарства, суб'єкти підприємницької діяльності — фізичні особи в сільській місцевості, організації сільської соціальної сфери, сільськогосподарські підприємства різних форм власності, а також несільськогосподарські підприємства.

Стратегія подальшого розвитку ОСКС передбачає поступовий перехід на фінансову окупність за рахунок розвитку комерційної діяльності: 1) консультаційної; 2) проведення навчальних тренінгів і семінарів; 3) участь в реалізації державних і регіональних Програм розвитку сільськогосподарського виробництва; 4) впровадження передових технологій.

Головна мета ОСКС — до кінця 2008 року досягнути фінансової стійкості і 100% окупності витрат.

Висновки. 1. Створення ефективної системи інформаційно-консультаційного обслуговування передбачає поєднання різних видів консультування в ланках ринку агроколсалтингових послуг і базується на функціональних взаємозв'язках і кооперації науково-навчальних закладів, громадських об'єднань і органів державного управління. 2. Формування інформаційно-консультаційних структур, що обслуговують ринкову та виробничу діяльність сільськогосподарських підприємств, є результатом подальшого поглиблення поділу праці та її кооперації в агропромисловому комплексі.

ЛИТЕРАТУРА

1. Есипов В., Маховикова Г., Терехова В., Оценка бизнеса.-СПб.: Питер, 2001.-416с.

2. Коростелев В.А. Роль консалтинга в управлении бизнесом.-К.: МАУП, 2004р.-250с.

3. Кошелев В. М., Маковецький В. В. та ін. Управлінський консалтинг – К., 2004р.

4. Кропивко М. Ф., Кальна-Дубінюк Т. П., Криворучко І. М. та ін. Організація інформаційно-консультаційної діяльності – К., 2004.